

DE KAPOVERSCHRIJDING IN DUITSCHLAND

door

A. TE WECHEL.

In 1928 voerde Duitschland voor 600.000.000 Mark aan hout in. Het gebrek aan, voor het buitenland beschikbare, betaalmiddelen, noodzaakte aan dezen invoer paal en perk te stellen. Intusschen nam echter de houtbehoefte in Duitschland niet af; zij werd integendeel grooter, niet slechts door uitbreiding van de bouwnijverheid tengevolge van de nieuwe koers onder Hitler's bewind, maar ook door de grootere vraag naar hout als grondstof voor diverse industrieën die ontstonden of zich uitbreidden als gevolg van de autarkie. Zoo werden groote hoeveelheden hout gevraagd voor celstoffabricatie, voor „Holzwolle”, voor houtsuiker, spiritus, houtgas, triplex enz.

Ter vervanging van het niet meer ingevoerde hout en ter voorziening in de nieuwe behoeften bleef niets anders over dan meer te kappen dan tot dusverre, d.w.z. meer te kappen dan de bedrijfsplannen tot nu toe voorschreven. Voorloopig werd in 1934 gelast dat de jaarlijksche état in de staatsbosschen gedurende 3 jaren met 50 % overschreden moest worden en bovendien nog wat meer papierhout gekapt moest worden dan tot op dat tijdstip geschiedde. Voor 1937 is hetzelfde bevolen voor de particuliere- en gemeentebosschen, waarvan de eigenaren een „Holzeinschlagserklärung” moeten overleggen. In alle Duitse bosschen (33 % staatsbosch, 17 % gemeentebosch en 50 % particulier bosch), wordt dus minstens 50 % meer gekapt dan de bedrijfsplannen oorspronkelijk toelieten. Dezen zomer werd deze kapoverschrijding ook voor het jaar 1938 gelast. Daarnaast is bepaald, dat zoo weinig mogelijk hout tot brandhout mag worden opgewerkt en dat er naar gestreefd moet worden alles wat daarvoor maar eenigermate in aanmerking komt als papierhout aan de markt te brengen. Zeven millioen m³ brandhout, van de thans voor brandhout gebruikt wordende ruim 28.000.000 m³, moeten in het vervolg „Nutzholz” worden. Voor zoover daardoor onvoldoende wordt voorzien in de brandhoutbehoefte ten plattelande, worden maatregelen getroffen om steenkolen in de dorpen ingang te doen vinden.

In 1936, toen dus de kapoverschrijding in de particuliere bosschen nog niet imperatief was, leverden de Duitse bosschen 64.000.000 m³ op tegen 50.000.000 m³ normaal. Van die 64 miljoen m³ waren 28.6 miljoen m³ brandhout (45 %).

Het totale houtgebruik in Duitschland bedroeg in 1936 74.300.000 m³. Met een houtval van 64 miljoen m³ is men er dus nog niet en dit zal wel de reden geweest zijn, dat men ook aan de gemeentelijke en particuliere bosschen hogere eischen is gaan stellen.

Tot zoover enkele cijfers, waaruit we dus concludeeren dat voorloopig gedurende 4 jaren de jaarlijksche état in de staatsbosschen met 50 % overschreden zal worden en dat dit thans ook in gemeentelijke en particuliere bosschen zal geschieden. Het vermoeden ligt voor de hand dat ook voor de jaren na 1938 voorloopig deze regeling van kracht zal blijven.

Het moet ons, Nederlandsche boschbouwkundigen, voor wie de regeling van de duurzaamheid in de Deutsche boschbedrijven steeds een lichtend voorbeeld was, vreemd aandoen, dat thans, zij het ook min of meer noodgedwongen, dit principe prijs gegeven wordt. Want daarop komt het toch eigenlijk neer, hoewel dit van Deutsche zijde wel niet toegegeven zal worden.

Men redeneert daar te lande veelal als volgt: Gedurende den malaise-tijd, die aan deze hausse in hout voorafging is minder gekapt, dan de état toeliet. Het is volkomen in orde, dat thans meer gekapt wordt. Vooral zou in de malaise-jaren een dunningsachterstand zijn ontstaan, die ingehaald moet worden. In dit verband gezien, zal de kapoverschrijding kleiner zijn dan 50 %. In de tweede plaats meent men, en voor deze meening valt zeker wat te zeggen, dat de jaarkap vroeger zoo voorzichtig berekend werd, dat feitelijk minder gekapt werd dan in verband met den aanwas toelaatbaar was. En in de derde plaats vraagt men zich in Duitschland af, of de kapoverschrijding niet wordt goed gemaakt, door een verbetering van den boschtoestand als gevolg van dit krachtig ingrijpen en door den uitgebreiden aanleg van nieuwe bosschen op woeste gronden. Vooral de vermeerdering van den kap in de kleinere particuliere bosschen acht men een verbetering, aangezien deze steeds opbrengsten gaven die onder het gemiddelde lagen. Men spreekt verder over „Dauerwaldprinzip”, „Saatgutforschung”, verbeterde „Holzrassen”, „Artgesetz” enz. waardoor het toekomstige bosch beter zal zijn, dan het tegenwoordige, zoodat de nazaten zoo al niet over meer bosch, dan toch zeker over een „besseren und reicheren Wald” zullen kunnen beschikken.

Welken indruk krijgt men nu bij een bezoek aan Deutsche boschbedrijven?

Hierop ware te antwoorden, dat deze indruk geheel afhankelijk is van plaatselijke omstandigheden. Het is algemeen bekend, dat reeds in het begin van deze eeuw in Beieren alles in het werk gesteld werd, den jaarkap te ver-

grooten, omdat men met een te hoogen omloop werkte, of beter, omdat men te weinig kapte, veelal als gevolg van de moeilijke toegankelijkheid van de bosschen. Het is evenzeer algemeen bekend hoe fanatiek de Landsforstmeister Philipp reeds meer dan 20 jaren geleden streed tegen het conservatisme in Baden, waardoor groote „Altholzvorrate" waren ontstaan, en hoe deze dienstchef tenslotte daar te lande den omloop lager stelde.

Ongeveer hetzelfde kan gezegd worden voor de andere Deutsche Staten, met uitzondering van Saksen.

Waar de „Übervorrat" is opgeruimd, zou een kapoverschrijding met 50 % ontegenzeggelijk een zeer bedenkelijke aantasting van de duurzaamheid kunnen beteekenen. Waar echter nog een overmaat van oud bosch aanwezig is heeft de kapoverschrijding het gunstige gevolg, dat nu eindelijk door dwang geschiedt hetgeen door verkeerd inzicht achterwege bleef.

Gedurende de laatste decennia zijn nu de omstandigheden dusdanig geweest, dat veelal, vooral in Zuid-Duitschland, niettegenstaande de voornemens tot voorraadsvermindering, de aanwezige houtvoorraden eerder toe dan afgenomen zijn. Ik heb hier het oog op de steeds grooter geworden liefde voor „natuurlijke" verjonging. Bijna overal werd er naar gestreefd zoo weinig mogelijk, liefst heelemaal geen culturen meer aan te leggen en de geheele regeneratie van het bosch te doen plaats hebben volgens het een of andere systeem van natuurverjonging. Men heeft hierbij houtteeltkundige overwegingen zeer zwaar, soms zelfs uitsluitend, doen gelden en daarbij wel de hoop, maar niet de zekerheid gehad, dat bij deze werkwijze ook steeds de jaarlijksche aanwas geoogst zou kunnen worden.

Al heel spoedig bleek, voor zoover zulks althans nog niet bekend was, dat in de meeste gevallen met eenvoudige werkwijzen geen evenwicht kon blijven bestaan tusschen verjonging en noodzakelijken houtoogst. Hield men er streng aan vast, dat geen volledige eindkap mocht plaats hebben vóór de verjonging ter plaatse volkomen geslaagd was en dat men dus moest vermijden, dat er „geplant" moest worden, dan bleek veelal, dat de verjonging zoo langzaam voortschreed, dat hetgeen gekapt kon worden minder of veel minder bedroeg, dan overeen zou komen met den jaarlijkschen état, die berekend was naar den jaarlijkschen aanwas. Teneinde het evenwicht te herstellen is men „systemen" gaan uitdenken en toepassen, waarbij de kapmogelijkheid werd vergroot, d.w.z. waarbij de „Anhiebslinie" zooveel mogelijk werd verlengd. Ik denk hierbij b.v. aan de „Schirmkeilschlag", de „Keilschirmschlag", aan de verschillende „Saumschläge" en dergelijke systemen meer. Door deze verjongingswijzen, of beter, door deze wijzen van houtoogst, werd het mogelijk

de te vellen houtmassa in de lengte in plaats van in de diepte te vinden. Door de „Anhiebslinie” twee maal zoo lang te maken, b.v. door in plaats van een rechte lijn een wigvormige lijn te nemen, is het mogelijk een dubbele hoeveelheid hout te kappen bij een zelfde breedte van de verjongingsvlakke.

Inderdaad is het op verschillende plaatsen gelukt door deze werkwijze de houtoogst op peil te houden of te brengen en daarbij toch een vrijwel volkomen natuurlijke verjonging toe te passen, zoodat niet slechts een zeer belangrijke besparing op cultuurkosten bereikt werd, maar bovendien het houtteeltkundige ideaal, algeheele natuurlijke verjonging, wel zeer dicht benaderd werd.

Op zeer veel andere plaatsen echter heeft men, ook al paste men goed doordachte methoden van verlenging der „Anhiebslinie” toe, het gewenschte evenwicht niet verkregen, en voor zoover men dan vasthield aan algeheele natuurlijke verjonging, een achterstand in den kap, dus een „Übervorrat” zien ontstaan. Vooral was zulks echter het geval waar men op meer primitieve wijzen trachtte over te gaan van kunstmatige naar natuurlijke verjonging en ook daar waar men zich om den aanwas niet of weinig bekommerde maar de houtoogst eenvoudig afhankelijk maakte van de verjongingsmogelijkheid.

In al deze gevallen is het inderdaad mogelijk, en hier en daar zelfs waarschijnlijk, dat de thans imperatief voorgeschreven tijdelijke kapoverschrijding met 50 % een groote verbetering van den toestand belooft.

Overall daar, waar houtteeltkundige overwegingen de bedrijfseconomie uit het oog deden verliezen, worden al te fanatieke houtteeltkundige boschbeheerders thans gedwongen terug te keeren tot een bedrijf, waarin rente en kapitaal met elkaar in overeenstemming zullen zijn, waarin dus niet meer, tengevolge van overbodig groote kapitalen, de rentabiliteit lager zijn, dan theoretisch mogelijk is. Dat de natuurlijke verjonging daarbij een veer zal moeten laten, d.w.z. dat deze ten deele plaats zal moeten maken voor kunstmatige verjonging, zal wellicht bij enkelen of velen eenigen spijt verwekken, maar in de omstandigheden, waarin Duitschland thans verkeert, zal dit niet het eenige ideaal zijn, dat men om praktische redenen op moet geven.

Jammer schijnt het mij, dat het bevel tot kapoverschrijding zoo schematisch gegeven werd, want inderdaad zijn er houtvesterijen, waarin kap en verjonging wél gelijken tred gehouden hebben en waar nu een overschrijding van den état inderdaad aantasting van het, voor het bedrijf noodige, kapitaal beteekent of althans weldra zal gaan beteekenen. In deze gevallen zal ongetwijfeld een verslechtering van den toestand intreden en zullen bedragen worden geïnd, die feitelijk

aan het nageslacht toekomen. Het schijnt mij echter niet onwaarschijnlijk, dat men zulks tijdig zal gaan beseffen en dat een meer plaatselijke regeling voor verhooging van den jaarkap in de plaats zal komen voor de thans algemeen geldende bepalingen. Het duurzaamheidsbegrip is wel dusdanig geestelijk eigendom van den Duitschen boschbouw dat men zich niet kan voorstellen, dat dit niet uiteindelijk zal zegevieren over tijdelijke opvattingen over noodzakelijk schijnende maatregelen.

Niettegenstaande in 1936 64 miljoen m³ werden gekapt, d.w.z. 14 miljoen m³ meer dan normaal, bleek het houtverbruik toch nog 10 miljoen m³ grooter te zijn dan de houtval. Er moeten dus nog ruim 10 miljoen m³ worden ingevoerd, m.a.w., er was in 1936 in Duitschland nog een tekort aan hout. Dit heeft tengevolge gehad, dat de houthandel niet meer vrij is en dat een soort van distributiesysteem moest worden ingevoerd, met alle nadeelen daaraan verbonden, maar onvermijdelijk om te voorkomen dat het voortbestaan van bestaande bouwbedrijven en industrieën in gevaar wordt gebracht door al te talrijke nieuwelingen in het vak, die de bestaansmogelijkheid van hun bedrijven nog zouden moeten bewijzen. Men heeft de houthandel moeten „ordenen” in dien zin, dat de van ouds bestaande, levenskrachtige, houtverwerkende bedrijven de zekerheid kregen, dat zij over eenzelfde hoeveelheid hout, eventueel meer hout, zullen kunnen beschikken als voorheen. Zoodra het hout geveld is, worden de houtkoopers daarvan op de hoogte gesteld en mogen zij aan den boschbeheerder opgeven, welke partijen en hoeveelheden zij wenschen. Als alle aanvragen binnen zijn worden zij onderzocht en heeft de verdeeling van het hout onder de gegadigden plaats. De te betalen prijzen zijn van hooger hand vastgesteld in dien zin, dat rekening kan worden gehouden met ligging en kwaliteit van het hout. De gegadigden voor het hout weten dus van te voren, hoeveel zij voor elke partij zullen moeten betalen. Indien ik juist ingelicht ben, zijn die prijzen tenaastenbij gelijk aan de vóór-oorlogs-prijzen. De vrije handel is dus inderdaad uitgeschaakeld en ook deze omstandigheid zal ons, Hollanders, weinig bevredigend schijnen. Wellicht heeft men echter, ook wat deze aangelegenheid betreft, van twee kwaden het kleinste moeten kiezen. Men zal hebben overwogen, dat de instandhouding van bestaande houtverwerkende bedrijven onder de tegenwoordige omstandigheden van grooter belang is, dan het scheppen van een vrije concurrentie met een, vermoedelijk tijdelijk, groote stijging van de houtprijzen, in verband met de noodzakelijke beperking van den houtinvoer uit het buitenland.

Men moge over deze zaak denken zooals men wil, maar men zal moeten toegeven, dat het één het gevolg is van het

andere : gebrek aan betaalmiddelen naar het buitenland — grootere kap binnenslands — toch nog onvoldoende houtval in verband met de gestegen houtbehoefte — gevaar voor ondergang van bestaande bedrijven door ongewenschte concurrentie — distribueering van het geogoste hout.

Alles sluit als een bus, en men kan zich er alleen maar over verheugen, als men zoo'n sluitende bus niet noodig heeft omdat..... er voldoende betaalmiddelen beschikbaar zijn voor de voldoening van het verschuldigde voor aankopen in het buitenland.

UIT DE DAGBLADEN.

Algemeen Handelsblad. 22 Nov. 1937.

WILDCRISIS.

Onze Jachtwet draagt de kiem in zich voor den ondergang van den wildstand.

Het eenige middel om den ondergang van ons wild te voorkomen is de vorming van aaneengelegen jachtvelden, die een economische jachtuitoefening mogelijk maken, hetgeen kan geschieden door de instelling van jachtschappen. Gelijk het waterschap is ontstaan uit overweging, dat het waterstaatkundig belang door den individueelen belanghebbende op het hem toebehoorende kleine territoir niet behoorlijk is te verzorgen, evenzoo moet het belang van de rentabiliteit van den wildstand worden toevertrouwd aan een jachtschap welke zich uitstrekt over een grootere gebiedseenheid dan de individueele.

Publiekrechtelijke corporaties, onder bestuur van belanghebbende eigenaren en grondgebruikers, behooren tot taak te krijgen het hun toevertrouwd gebied in jachtvelden van behoorlijke grootte te verdeelen en aan goede jagers te verpachten. Gezorgd kan dan worden dat het wild niet of te sterk toeneemt of wordt uitgeroeid. In de plaats van het thans reeds veelvuldig waardeloos geworden jachtrecht ontvangt de eigenaar of grondgebruiker dan de jaarlijks te verdeelen jachtopbrengst. Zeker zal behalve de wildstand hij zelf daarbij wel varen, want een aaneengesloten veld van bv. 50 ha brengt meer op aan jachtpacht dan 50 terreintjes van 1 ha, waar ieder stuk wild op den eersten jachtdag wordt neergelegd.
